

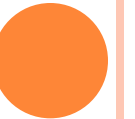
19. ACIL TIP KIŞ SEMPOZYUMU

ACIL SERVİSTE ENFEKSİYON RİSKİ VE KORUNMA YOLLARI

Doç. Dr. Neslihan Yücel
İÜ Tıp Fakültesi
Acil Tıp Anabilim Dalı

SUNUM PLANI

- Enfeksiyonlar
- Bulaş yolları
- Korunma yolları

GİRİŞ

- Her hangi bir kesintiye uğramadan günün 24 saati boyunca sağlık hizmeti
- Birçok farklı disiplini ilgilendiren hastaların ya ilk başvuru şeklinde ya da başka bir sağlık merkezinin sevki
- Çoğunlukla bu hastaların tanısı bilinmemektedir

GİRİŞ

- En önemli mesleki hastalık ve ölüm nedeni enfeksiyonlardır
- Geniş, yoğun ve sürekli sağlık hizmeti sunulan acil servislerde hastalar ve burada çalışan sağlık personeli sürekli olarak bazı enfeksiyon hastalıkları riski altındadır

GİRİŞ

- Enfeksiyon hastalıkları hem salgınlar oluşturması hem de acil servis çalışanları ve diğer hastalara bulaşabilme riskleri nedeniyle acil servisler için bir tehdit oluşturmaktadır
- Özellikle son yıllarda yeni tanımlanan enfeksiyonlar veya şekil değiştiren mikroorganizmaların neden oldukları salgınlar

GİRİŞ

- İlk kez fark edileceği veya tespit edilmiş tehditlerde hastaları ilk karşılayan birimlerin acil servisler olduğu göz önüne alındığında
  - acil servis hekim ve yöneticilerinin gerekli tedbirleri almalarının önemi ortaya çıkmaktadır

KAN VE DİĞER VÜCUT SIVILARI YOLUYLA BULAŞAN İNFEKSİYONLAR

- Kan ve diğer vücut sıvıları yoluyla bulaşan enfeksiyonlar
  - HIV, HBV, HCV ve viral hemorajik ateşler (Ebola, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi)
- Enfeksiyon geçişinin oluşmasında en önemli etken kesici veya delici aletlerle yaralanmadır
- En sık yaralanma iğne başlığını kapatırken gerçekleşmektedir

SOLUNUM YOLUYLA BULAŞAN ENFEKSİYONLAR

○ Damlacık yoluyla bulaş

- Mikroorganizma taşıyan damlacıkların (öksürük, hapşırma ve konuşma sırasında veya bronkoskopi ya da aspirasyon yaparken); konjonktiva, nazal veya oral mukozaya teması sonucu oluşur
- Bulaş olabilmesi için kaynak ve hedef arasında bir metreden daha az bir mesafe olması gerekir

○ Hava yoluyla bulaş

- Mikroorganizma taşıyan damlacıkların uzun süre havada asılı kalarak veya toz parçacıklarıyla ile temas ederek hava akımıyla yayılımı sonucunda gerçekleşir

SOLUNUM YOLUYLA BULAŞAN ENFEKSİYONLAR

○ Hava yolu

- Tüberküloz
- Koronavirüsler (SARS, MERS-CoV)
- Varisella (yaygın zona dahil)
- Kızamık
- Viral hemorajik ateşler (Kırım-Kongo, Ebola, Lassa, Marburg)

SOLUNUM YOLUYLA BULAŞAN ENFEKSİYONLAR

○ Damlacık

- İnfluenza ve Parainfluenza
- Adenovirüs
- Parvovirüs B19
- RSV ve Rinovirüs
- Kabakulak ve Kızamıkçık
- Neisseria meningitidis
- Haemophilus influenzae
- Mycoplasma pneumoniae
- Difteri ve Boğmaca
- A grubu beta-hemolitik streptokok enfeksiyonu

TEMAS ILE BULAŞAN HASTALIKLAR

- Viral hemorajik ateşler (Kırım-Kongo, Ebola, Lassa, Marburg)
- Herpes virüs enfeksiyonları,
- Hepatit A
- MRSA ve VRE
- Çoklu dirençli pseudomonas aeruginosa ve enterobacter cloacae
- Clostridium difficile
- Escherichia coli O157:H7
- Rotavirüs, Şigella, Kutanöz difteri, İmpetigo
- Scabies (dissemine veya immünsuprese konakta)

ÇEŞİTLİ KLİNİK DURUMLARDA MUHTEMEL PATOJENLER

Klinik	Muhtemel Patojen	Bulaş
Diyare		
Dışkısını tutamayan veya bezli hastada	Enterik Patojenler	Temas
Son zamanlarda antibiyotik kullanma	C. Difficile	Temas
Menenjit		
Ateşli, peteşiyal/ekimotik yaygın döküntü	N. Meningitidis	Damlacık
Veziküler döküntü	Su çiçeği	Damlacık ve hava yolu
Nezleli ve ateşli makülopapüler döküntü	Kızamık	Hava yolu

ÇEŞİTLİ KLİNİK DURUMLARDA MUHTEMEL PATOJENLER

Klinik	Muhtemel Patojen	Bulaş
Solunum Yolu Enfeksiyonları		
HIV negatif veya HIV riski düşük hastada öksürük/ateş/akciğerde üst lob infiltrasyonu	M. Tuberculosis	Hava yolu
HIV pozitif veya HIV riski yüksek hastada öksürük/ateş/akciğerin herhangi yerinde infiltrasyonu	M. Tuberculosis	Hava yolu
Şiddetli, dirençli ve nöbet tarzında öksürük	Boğmaca	Damlacık
Bebekler ve küçük çocuklarda solunum yolu enfeksiyonlarında, özellikle bronşiolit ve krup hastalığında	RSV veya Parainfluenza virüs	Temas

ÇEŞİTLİ KLİNİK DURUMLARDA MUHTEMEL PATOJENLER

Klinik	Muhtemel Patojen	Bulaş
Çoklu ilaç direnci olan mikroorganizma riski		
Çoklu ilaç direnci olan mikroorganizmalarla enfeksiyon veya kolonizasyon hikayesi	Dirençli bakteriler	Temas
Yakın zamanlarda çoklu ilaç dirençli mikroorganizmaların endemik olduğu hastanelerde yatan hastalarda deri, yara ve idrar yolu enfeksiyonları	Dirençli bakteriler	Temas
Deri ve yara enfeksiyonları		
Apse veya kapanmayan akıntılı yara	<i>S.aureus</i> , A grubu streptokoklar	Temas

ENFEKSIYONDAN KORUNMA

- Aşılama
- Profilaksi
- Standart enfeksiyondan korunma önlemleri
- İzolasyon

AŞILANMA

o Kesin önerilen

- Hepatit B
- İnfluenza A
- Kızamık-Kızamıkçık-Kabakulak
- Suçiçeği
- Boğmaca
- Difteri
- Tetanoz

AŞILANMA

○ Özel durumlarda önerilenler

- Meningokok aşısı
- Tifo aşısı
- Hepatit A
- Polio virüs aşıları
- BCG aşısı
- Hepatit A aşısı
- Pnömonokok aşısı
- Tetanoz-difteri aşısı
- Kuduz aşısı

PROFILAKSI

- Enfeksiyon hastalıklarında profilaksi
  - Olası bir enfeksiyonu önleme amacıyla aşı
  - antimikrobiyal ajan ya da immunoglobulinlerin alınması olup
    - Potansiyel patojen, profilaktik ajan, konak, önlemek istenilen hastalığa ve risk-yarar oranlarına göre belirlenir.

PROFLAKSI

- HBV
- HCV
- HIV
- Kırım kongo kanamalı ateşi
- Meningokoksik menenjit (kısa süreli rifampin, siprofloksasin ve seftriakson)

HBV TEMASI

- Herhangi bir kişinin kan veya vücut salgılarıyla perkütan, mukozal veya bütünlüğü bozulmuş deri teması olan kişiler
- Daha önceden aşılanmamış, HBV enfeksiyonu yönünden negatif kişilere, HBsAg pozitif temas
  - Hepatit B immünglobülin (0.06 ml/kg) verilir ve hepatit B aşısı yapılır, daha sonra üç doza tamamlanır
- Daha önce bir ya da iki doz aşılanmış ve anti-HBs <10 IU/L ise,
  - Kaynak bilinmiyorsa 1 doz HBIG ve yeniden aşı yapılır ve bir ay sonra titre bakılır
  - Kaynak HBsAg pozitifse, 1 doz HBIG yapılır ve aşı üçe tamamlanır

HBV TEMASI

- Daha önce bir ya da iki doz aşılanmış ve anti-HBs >10 IU
  - Aşı üçe tamamlanır, profilaksi gerekmez
- Daha önce üç doz aşı yapılmış, ancak yanıtız ve kaynak HBsAg pozitifse birer ay arayla iki doz Ig yapılır veya 1 doz HBIG uygulayın ve yeniden aşılayın
- Daha önce aşılanmış ve anti-HBs antikoru 10 IU/ml üstünde ise profilaksiye gerek yoktur

HCV TEMASI

- Etkili bir proflaksi yöntemi mevcut değil
- Temas eden kişinin anti HCV durumu belirlenmelidir
- Temas eden kişi HCV pozitif veya riskli gruptan ise üçüncü haftada temas maruz kalan kişi HCV RT-PCR ile test edilir, negatifse 9 ay sero-konversiyon için test edilmelidir.
- Takip sonrasında HCV enfeksiyonu saptanan kişi enfeksiyonun erken döneminde ribavarin ve interferon tedavisi açısından değerlendirilmelidir

HIV TEMASI

- HIV pozitif veya durumu bilinmeyen fakat HIV riski olan bir kişi ile temas
  - İçi boş iğne ile perkütan yaralanma,
  - kesici-delici alet ile perkütan yaralanma,
  - >15 dakika muköz membran veya bütünlüğü bozulmuş deri teması
- Riskli temas sonrası proflaksi mümkün olan en kısa sürede (dört saat içinde başlanması, ilk 72 saatte) ve dört hafta boyunca kullanılmalıdır

KIRIM KONGO KANAMALI ATEŐI

- Perkütan ya da vücut salgılarının mukozal membran temasıyla bulaşmaktadır
- Temel enfeksiyon kontrol önlemlerinin yanında hasta temas ve damlacık izolasyonuna
- Sağlık personeli eldiven, önlük, cerrahi maske ve gerektiğinde gözlük kullanmalıdır
- 10 gün Ribavarin proflaksisi önerilmektedir

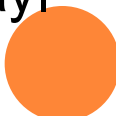
STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ El Hijyeni

- Kan, vücut sıvıları ve çıkartıları ile direkt ya da kontamine materyalle temas sonrası
- Eldiven çıkardıktan sonra hemen
- Hastadan hastaya geçişlerde

EL HIJYENI

- Rutin el yıkama
    - Antimikorbiyal içermeyen bir sabunla el yıkama
  - Antiseptik el yıkama
    - Antimikrobiyal içeren sabunla el yıkama
  - Antiseptikli el hijyeni
    - Alkol içeren antiseptiklerle susuz olarak el ovuşturma (acil servisler için en uygunu)
  - Cerrahi el antisepsisi
    - Antiseptik el yıkama ve ya el antisepsisi ile ameliyattan önce elin geçici flora bakterilerini ortadan kaldırmak ve sabit florayı azaltmak
-

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ Personel korunma kiti kullanımı

● Eldiven

- Kan vücut sıvıları ve çıkartıları ile direkt ya da kontamine materyalle temas edilecekse
- Müköz membranlar ve sağlam olmayan deriye temas durumunda

● Önlük

- Giysilerin ya da derinin hastanın kan , vücut sıvıları ve çıkartıları ile temas etme olasılığı olan işlemlerde

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ Personel korunma kiti kullanımı

- Maske, gözlük, siperlik

- Kan, vücut sıvıları ve çıkartılarının yüze ve gözlere sıçrama olasılığı olan işlemler sırasında

- Solunum sekresyonları ile bulaşan kanıtlanmış ya da şüpheli enfeksiyonu olan hastaların solunum sekresyonları ile temas olasılığı olan işlemlerinde N 95 ya da daha iyi filtrasyon sağlayan maske kullan

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ Kirli hasta bakım ekipman

- Mikroorganizmaların çevreye, başka hastalara bulaşmasını önleyecek şekilde topla, eldiven kullan, el hijyenini sağla

○ Çevre

- Özellikle sık dokunulan yüzeylerin temizlik ve dezenfeksiyonunu sağla

○ Hasta çamaşırları (çarşaf vs)

- Mikroorganizmaların çevreye başka hastalara bulaşmamasını sağla

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

- İğneler ve kesici objeler
  - Yaralanmayı tetikleyen davranışlardan (iğneleri plastik kılıfına geçirme, eğip bükme vb.) kaçın
  - Kesici objeleri delinmeye dayanıklı atık kutusuna at
- Resüsitasyon
  - Hastanın oral sekresyonları ile teması önleyici ekipman kullan (ağızlık, ambu vb)

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ Hastaların yerleştirilmesi

- Bulaştırma riski taşıyan,
- Çevreyi kontamine etme olasılığı yüksek olan
- Enfeksiyon kazanma riski yüksek
- Kötü gidiş göstereceği düşünülen hastaları tek kişilik ayrı odaya yerleştir

STANDART ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

○ Solunum semptomu olan hastalar

- Semptomatik hastalara öksürme ve hapşırma sırasında ağız ve burunlarını kağıt mendille kapamaları
- Kirli mendili herhangi bir yere temas ettirmeden çöpe atmaları konusunda uyar
- Solunum sekresyonları ile eller kirlendiğinde el hijyenini sağla
- Cerrahi maske taktır ya da
- >1 m mesafede kalmasını sağla

SOLUNUM HIJYENI VE ÖKSÜRÜK ETİĞİ

- Solunum yoluyla bulaşan virüs salgınları için de kontrol sağlar
- İlk basamak öksürük, balgam ve burun akıntısı ile gelen hastaları ayrı yerde muayene edilmesi
- Öksürme ve hapşırma sırasında ağız ve burunlarını kağıt mendil ile kapamalarını ve kirli mendili herhangi bir yere temas ettirmeden çöpe atmaları konusunda uyarmak
- El hijyeni
- Tolere edebilen hastaya cerrahi maske tak ya da 1 metreden yakın korunmasız olarak temas etme
- Mutlaka maske tak

BULAŞMA YOLUNA YÖNELİK İZOLASYON ÖNLEMLERİ

Önlem türü	Hedef hasta grubu	Temel önlemler
Hava Kaynaklı	Tüberküloz, suçiçeği, kızamık	Standart önlemlere ek olarak Negatif hava basınçlı özel odalar Hastane personelinin N95 maske giyerek odaya girmesi
Damlacık	Neisseria meningitidis H. influenzae type B Bordetella pertusis Difteri, akciğer vebası Influenza, Rubella, Kabakulak virusu, Adenovirus, Parvovirus B19	Standart önlemlere ek olarak Özel oda Hastane personelinin hastaya 1 metre yakın temas durumunda cerrahi maske giymesi

BULAŞMA YOLUNA YÖNELİK İZOLASYON ÖNLEMLERİ

Önlem türü	Hedef hasta grubu	Temel önlemler
Temas	Vücudun herhangi bir bölgesinde çoğul dirençli bakteri kolonizasyonu (MRSA, VRE) Enterik enfeksiyonlar (C.difficile, E.coli O157 H7, Viral enfeksiyonlar (RSV, HSV, Enterovirus, Parainfluenza), uyuz, impetigo, apse ya da dekübitis ülseri (özellikle S.aureus ve grup A streptokok	Standart önlemlere ek olarak Özel oda Tüm hastalarla temasta nonsteril eldiven Direkt hastayla temas durumunda önlük giyilmesi

19. ACIL TIP KIŞ SEMPOZYUMU

Teşekkür ederim.....

